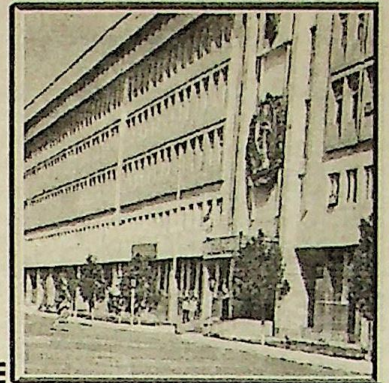

ИСТИҚЛОЛ БАЙРАМИНГИЗ МУБОРАК

ILM · OLMOQQA INTILISH - HAR BIR MUSLIM VA MUSLIMA UCHUN QARZ-U FARZ

ZIYO SHASHMASI

ABDULLA QODIRIY NOMIDAGI JIZZAX DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI GAZETASI

** № 8 (196) ** 2011 YIL, Sentyabr **

ISSN-2010-9393

1993 YIL, 21 MARTDAN CHIQA BOSHLAGAN

МУСТАҚИЛЛИК ДАРСЛАРИ

Барча олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълим муассасаларидаги каби институти-тимизда ҳам "Мустақиллик дарслари"ни ташкил этиш уч босқичда олиб борилмоқда.

Биринчи босқич - "Мустақиллик дарслари"га тайёргарлик кўриш жараёни бўлиб, бакалаврият босқичининг 1-курсда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2011 йил 22 июлдаги 312-сон буйруғига мувофиқлаштирган ҳолда 12 соат (8 соат маъруза, 4 соат семинар машғулоти), юқори курсларда эса 4 соат (2 соат маъруза, 2 соат семинар машғулоти) ҳажмида ўтилади. "Мустақиллик дарслари"ни олиб бориш учун юқори малакага эга бўлган, "Мустақиллик дарслари" ўқув дастурида қайд этилган масалаларни чуқур ва атрафлича таҳлил эта оладиган, мавзу мазмунини Ватанимизнинг ўтмиши ва ҳозирги кундан олинган оқдий, ҳаётий мисоллар билан талабалар онги ва қалбига сингдира оладиган, юксак педагогик маҳоратга эга профессор-ўқитувчилар танлаб олинди.

Мустақиллик дарсларини ташкил этиш ва ўтказишнинг иккинчи босқичида асосий манба сифатида Президент Ислон Каримовнинг асарлари, маъруза ва нутқларига таянилмоқда. Шунингдек, маърузаларда мустақиллик йилларида қабул қилинган Ўзбекистон Республикасининг Қонунлари ва Вазирлар Маҳкамасининг Қарорларидан фойдаланилмоқда.

"Мустақиллик дарслари"ни ташкил этиш ва ўтказишнинг учинчи босқичи биринчи курс талабаларининг дарс материалларини ўзлаштирилганлик дара-

жасини; энг асосийси - ёшларнинг мустақиллик туфайли ҳаётимизга бўлган муносабатлари тубдан ўзгариб бораётгани тўғрисидаги ўй ва фикрларини аниқлашга қаратилган синов жараёнидир. "Мустақиллик дарслари" тугаллангандан сўнг, ҳар бир талаба мустақилликнинг мазмун-моҳияти, унинг халқимизга яратиб берган имкониятлари, Ватанимизнинг истиқлол учун олиб борган кураши тарихи ва унга эришиши, мустақиллик йилларида мамлакатимизда амалга оширилган ислохотларнинг мазмуни ва натижалари, истиқлолнинг ҳар бир инсон тақдирида тутган ўрни, мустақилликни мустаҳкамлашда талабаларнинг шахсий ҳиссаси нималардан иборат бўлиши кераклигини баён этувчи мавзуларда ёзма иш (иншо ёки реферат) тайёрлайди. Талабалар ёзма ишнинг мавзусини танлашда, унинг режасини тузишда ўзларининг мустақиллик тўғрисидаги фикр-мулоҳазаларини очиб беришда ўқитувчилардан маслаҳатлар олишлари мумкин.

Ёзма иш ўтилган дарсларнинг яқуни сифатида синов учун асос бўлиб хизмат қилади ва профессор-ўқитувчилар уларни баҳолашда талаба дарс давомида олган билимларни қай даражада ўзлаштирилганлиги, тавсия этилган адабиётлардан қандай фойдаланганлиги, ўзининг ҳаётий тажрибасига таяниб, улардан қандай хулосалар чиқара олганлигини ҳисобга оладилар ва рейтинг балларини аниқлайдилар. Талабаларнинг энг юқори баҳоланган иншо ёки рефератлари факультет даражасида ташкил этиладиган илмий-амалий семинарга, институт бўйича ташкил этиладиган талабаларнинг илмий анжуманига тавсия этилади.

Қадрли юртдошлар!

Истиқлол бизга бёрган бебаҳо бойлик ва имкониятлар, эришган натижаларимиз ҳақида кўп сўз юритиш мумкин. Айни вақтда мустақиллик тарихига асло ўчмайдиган, ёрқин саҳифа бўлиб ёзиладиган улкан марраларимиз қаторида шундай буюк бир ютуғимиз борки, унинг аҳамиятини ҳеч нарса билан ўлчаб, баҳолаб бўлмайди.

Мен буни замонавий билим ва касб-хунарларни пухта эгаллаган, мустақил фикрлайдиган, ҳаётимизда тобора ҳал қилувчи кучга айланиб бораётган соғлом ва баркамол авлодимиз тимсолида кўраман.

Ислон Каримов.

УШБУ СОНДА:

2-бет

КИМ ЎЗАРГА КИЙИНМАНГ, ҚИЗЛАР!

ЧЕТ ТИЛИНИ ТЕЗ ВА ОСОН ЎРГАНИШНИНГ 12 ОЛТИН ҚОНДАСИ

• Мунозара учун мавзу

ТАЛАБА БАҲО УЧУН ЎҚИМАЙДИ...

МЕН ИСТАГАН ИХТИСОС

4-бет

Шеърят гулшани

ДУНЁ ХАЛҚЛАРИНИНГ ТЎЙ МАРОСИМЛАРИ

ХИНД ПИЁЗИ

3-бет

ЗИЛЗИЛА: У ҚАНДАЙ ПАЙДО БЎЛАДИ?

ЁКИ ТЕРИ КАСАЛЛИКЛАРИНИНГ ДАВОСИ

ТАЛАБАЛАРГА ТОПШИРИҚ

ҲИКМАТЛАР

2011 ЙИЛГИ РЕСПУБЛИКА ФАН ОЛИМПИАДАСИ 2-БОСҚИЧИДА ФАХРЛИ ЎРИНЛАРНИ ЭГАЛЛАГАН ИНСТИТУТИМИЗ ТАЛАБАЛАРИ ҲАҚИДА МАЪЛУМОТ

№	Талабанинг исми, отасининг исми	Туғилган сана	Факультети, курси	Илмий раҳбари	Эгаллаган ўрни
КИМЁ ФАНИ БУЙИЧА					
1	Имомова Дилафрўз Улугбек қизи	22.10.1991	Табиатшунослик факультети, 2-курс	Ғ.Даминов, кимё фанлари номзоди	1-ўрин
ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ, СПОРТ НАЗАРИЯСИ ФАНИ БУЙИЧА					
2	Аҳмедов Фаррух Шавкатович	04.10.1986	Жисмоний тарбия ва жисмоний маданият факультети, 4-курс	Ф.К.Аҳмедов, педагогика фанлари номзоди	2-ўрин
ФИЗИКА ФАНИ БУЙИЧА					
3	Мамадиёров Маъруф Баҳрамбекович	08.02.1991	Физика-математика факультети, 1-курс	Ф.Тугалов, ўқитувчи	2-ўрин
МАТЕРИАЛЛАР ҚАРШИЛИГИ ФАНИ БУЙИЧА					
4	Нишонов Хуршид Тожибоевич	11.03.1986	Физика-математика факультети, 2-курс	С.Убайдуллаев, техника фанлари номзоди, доцент	2-ўрин
НЕМИС ТИЛИ ФАНИ БУЙИЧА					
5	Маъзурова Дилшода Шавкатовна	09.05.1990	Хорижий тиллар факультети, 4-курс	Л.Цой, катта ўқитувчи	2-ўрин
ЧИЗМА ГЕОМЕТРИЯ ВА ЧИЗМАЧИЛИК ФАНИ БУЙИЧА					
6	Маҳкамова Шоҳида Камоловна	20.08.1990	Физика-математика факультети, 1-курс	К.Зойиров, педагогика фанлари номзоди, доцент	3-ўрин
ИНГЛИЗ ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ ФАНИ БУЙИЧА					
7	Жабборов Баҳром Ильбатирович	05.12.1988	Хорижий тиллар факультети, 4-курс	М.Холбеков, филология фанлари доктори	3-ўрин

• ТАБИАТ ВА ИНСОН

ЗИЛЗИЛА: У ҚАНДАЙ ПАЙДО БЎЛАДИ?

Зилзила табиатнинг энг ҳалокатли ҳодисаларидан биридир. Уни олдиндан айтиб бериш муҳим амалий, илмий аҳамиятга эга. Бу соҳада кўп мамлакатларда илмий тадқиқотлар ўтказилмоқда. Зилзилаларнинг турли сабаблари аниқланмоқда. Маълумки, Ер пўсти (литосфера) плиталардан ташкил топган. Иккита литосфера плитаси тўқнашган жойларда тез-тез зилзилалар содир бўлиб туради.

Зилзилалар ва вулконлар тез-тез содир бўладиган минтақалар сейсмик минтақалар ҳисобланади. Ер юзиде 2 та асосий сейсмик минтақа мавжуд: Тинч океани сейсмик минтақаси, Европа – Осиё сейсмик минтақаси.

Мамлакатимиз ҳудудлари Европа – Осиё сейсмик минтақасида жойлашганлиги учун мамлакатимизда зилзилалар содир бўлган.

1902 йилда Андижонда, 1932 йилда Томдибулоқда, 1946 йилда Чотқолда, 1959 йилда

Бурчмуллада, 1966 йилда Тошкентда, 1976 йилда Газлида, 1980 йилда Назарбекда содир бўлган зилзилалар юқоридаги фикримизнинг далилидир.

Зилзилалар содир бўлишидан олдин турли хил белгилари юзага келиши аниқланган. Масалан; Тошкент зилзиласида унинг ўчоғи устида атмосфера нурланиши кузатилган. У ернинг электр майдони билан боғлиқ эканлиги, булоқ сувлари ҳаракатининг кўтарилиши (тахминан 43 қарич), сувнинг (радон, гелей, аргон, уран, фтор) кимёвий таркибининг ўзгариши, айрим газлар миқдорининг ортиши зилзиладан бир неча ҳафта аввал кузатилган.

Америкалик геофизик Д. Симпсон куёшдаги доғларнинг сони 150 тага етса кучли ер силкиниши бўлишини аниқлаган. Ернинг магнит майдониде бўладиган ўзгаришлар, магнит бўронлари вақтида ҳам силкинишлар кўп бўлади.

Ер қимирлашлари ўрганилганда океан сувларидаги сув кўта-

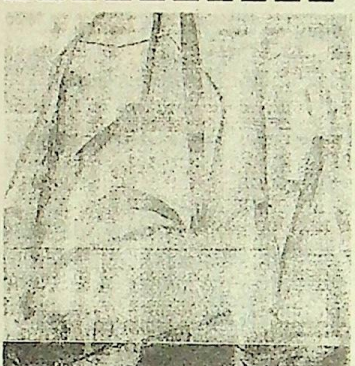
рилиши ва қайтиши режимиде ўзгариш бўлганлиги аниқланган. Масалан, 2004 йилда Ява оролига дам олишга борган сайёҳлар сув кўтарилиши ва қайтишининг режими бузилганини кўриб, бу ҳодиса натижасиде зилзила рўй бериши ҳақиде барчани огоҳлантириб, тегишли ҳавфсизлик чора-тадбирлар кўрилиши натижасиде барча дам олувчи сайёҳлар омон қолади.

Япон, Хитой олимлари зилзилаларни олдиндан билишда ҳайвонлардан фойдаланиб келишган. Токио университетиде ходимларининг балиқлар (угор, треска) зилзиладан илгари сув юзасиде кўтарилишини, ҳайвонот боғидеги ҳайвонлар безовталанишини кузатишган.

1948 йилдаги Ашхабод зилзисиде арафасиде илонлар, калтакесаклар ўз инларини ташлаб кетганлар, қўйлар гуруҳларга бўлиниб, яйловда ўтламаганлар.

Юқориде келтирилган фикр ва далилларимиздан кўриниб турибдики, ҳар бир табиат ҳодисасиде (зилзила, вулкон отилиши) бир-бири билан узвий боғлиқ ҳолда содир бўлар экан.

Нафиса ХОЛМОНОВА,
География ва иқтисодий билим асослари йўналиши 2-босқич талабаси.

ҲИНД ПИЁЗИ

ЁКИ ТЕРИ КАСАЛЛИКЛАРИНИНГ ДАВОСИ

Кейинги вақтларда аҳоли ўртасиде тери касалликлари тобора ортиб бормоқда. Айниқса ёш болалар будардга кўпроқ мойилдир.

Тери касалликларининг келиб чиқиши, кечилиши ва турлари хилма-хил бўлиб, уларни шартли равишда икки гуруҳга бўлиш мумкин. Булар организмнинг умумий касаллиги туфайли териде бўладиган ўзгаришлар ва терининг ўзиде бўладиган касалликлардир.

Тери касалликлариде шифобахш ўсимликлардан тайёрланган дориларни ишлатиш айни муддаодир. Зеро шифобахш ўсимликлар минтақамизда кенг тарқалган, уларнинг таркибиде одам танасидеги метаболитлар (химиявий моддалар)га ўхшаш моддалар бўлмагани учун ҳам зарарсиздир.

Биз ушбу мақолада хона ўсимлиги (русча-орнитогалум, брандушка, птицемлечник хвостаты)нинг илмий номи орпитогалим (орнис – қуш, галасут деган маънони беради), — парранда сути, ёки ҳинд пиёзи ҳақиде маълумотлар берамиз. Бу ўсимлик ҳақиде кўплаб материаллар эълон қилинган бўлсада, ҳанузгача унинг аҳамияти ҳақиде айтилаётган фикрлар кўп эмас.

Тиббиёт ходимлари бу ўсимлик кучли захарли ўсимлик бўлгани учун ундан фақат тери юзаларини даволаш учун фойдаланадилар. Ўсимликнинг барг ва шарбатларини бўғин, мускул ва невралгияда оғриқсизлантириш учун тавсия этадилар.

Ўсимликнинг шифобахшлик хусусияти унинг баргининг оғриқсизлантириш хусусиятига асосланган. Терининг оғриган қисми барг билан ишқаланса, бир неча минутдан кейин оғриқ йўқолиши кузатилади. Бу ўсимликнинг таркибиде касалланган жойга қон келишини кучайтирувчи моддалар борлиги туфайли оғриқ тез йўқолади.

Шунинг учун ҳам бу ўсим-

ликдан таянч-ҳаракат органларининг касалликлари-радикулит, остеохондроз, артероз, полиартрит ва бўғинларда тузлар йиғилишида фойдаланиш мумкин.

Агар хонангизда ҳинд пиёзи ўсаётган бўлса, унинг асосий пиёзидан ўсимликни кўпайтириш учун, ёнидан чиққан пиёзларидан эса дори сифатида фойдаланиш мумкин. Ўсимликнинг энди қурий бошлаган баргларида дори сифатида ҳам фойдаланса бўлади, чунки бу даврда биологик фаол моддалар айнан қуриётган баргга кўпроқ тўпланади. Ўсимлик эса, қариган баргдан фориг бўлиб тезда ўса бошлайди. Кесиб олинган барг билан артрит, радикулит, остеохондроз ва бошқа касалликлар даволанади.

Барг шираси чекка ва пешонага суртилса бош оғриғи йўқолади. Ўткир респиратор касаллигида лимфа тугунларига сурқалса касаллик тез кунда чекинади. Агар баргини оғриган танангизга суртганингизда у ер қичиса ва куйдирса, ишонингки у сизнинг касалингизни даволайди. Сиз пиёзнинг аччиғини сезмасангиз унда бошқа дори-дармон қидиринг.

Ўсимликнинг ватани Жанубий Америкадир. Колонислар томонидан у Европага келтирилиб, Ўрта ер денгизи, Ўрта ва Жанубий-шарқий Европада, Ҳиндистонда, Хитойда яхши ўса бошлаган. Россияга Германиядан келтирилган бу ўсимлик Ленинграднинг Ботаника боғиде 1961 йилдан бошлаб ўстирила бошланган. Қадимда Хитой чегарасига яқин ерларда, Россияда Хитойдан келтирилган ўсимлик хоналарда экиб ўстирилган, шунинг учун уни маҳаллий аҳоли хитой пиёзи ҳам деб атаганлар.

Ҳинд пиёзи – пиёздошлар оиласига мансуб кўп йиллик ўтсимон пиёзбошли ўсимлик. Унинг илдизи йирик, оқиш рангда, кўп сондаги тасмасимон илдизчалардан иборат. Ўсимлик тупроқ юзасиде 15 см чуқурликкача

кирган яшил рангли пиёзга эга. Ўсимликнинг пиёзи оқ-сарғиш кичикчалар билан қопланган бўлиб у узок-20-30 йиллар яшаши мумкин.

Ўсимликнинг агротехикаси унчалик мураккаб эмас. Тувакнинг тагига дарё куми ёки керамзит тўшалади, устига тупроқ кўмиб ва қум аралаш масса ёки магазиндан тайёр аралашма солинади. Ўғит солиш шарт эмас, чунки ўсимликнинг илдизи тез тараққий этиб, озуқа маҳсулотларини тупроқдан осон ўзлаштириб олади.

Ҳинд пиёзидан дастлаб юздаги холларни, доғларни даволашда қўлланганлар. Унинг юзиде тиниқ қилиши қутилмаган тасодиқ туфайли маълум бўлган. Қадимги хитой табиблари турли ўсимликларни турли касалликларни даволашда синаб кўрганлар. Шу жумладан ҳинд пиёзини ҳам улар синаб кўриб, ўсимлик шираси терини тиниқ қилишини, юздаги доғларни тезда кетказишини кузатадилар. Бу хусусият аёллар учун жуда маъқул бўлади. Шундай қилиб, ўсимликнинг косметик хусусияти намоен қилинган.

Фурункулезда (чипқон касаллиги) ҳосил бўлган ярани дезинфекция қилиш учун ва ярани битиши учун ўсимлик баргининг аҳамияти катта. Ҳеч бир препарат бу ўсимликчалик тез таъсир қилмайди. 10 минут давомида яра йиринги ёрилади. Ёрилган яра спирт шимдирилган тампон билан артилиб, у ерга синтомицин эмульцияси сурқаб боғланади.

Шухрат АХБЎТАЕВ,
Биология йўналиши 3-босқич талабаси.

• ЁШ БИОЛОГЛАР ТАВСИЯ ЭТАДИ

АЛКОГОЛИЗМНИНГ АНЪАНАВИЙ КУШАНДАСИ ЧОЙ ҲАҚИДА

Ўрта Осиёда инсонларнинг маданий маиший ҳаётида чой ичиш қадимдан одат тусига айланган.

Маълумки, IX-XII асрларда, ўйғониш даврида Шарқда чой деярли истеъмол қилинмаган. Шунга қарамасдан тиббиётда чойга алоҳида эътибор қаратилади.

Ал-Оқилийнинг "Маҳзан-ул-адавия" (дорилар дурдонаси) трактатиде чойнинг мижоздаги роли аниқланди. Чой моддаларни суюлтиради, лимфа тугунларини майдалайди, қуюқ массаларни суюлтиради, винодан ҳосил бўлган суюқликни организмдан тозалайди дейилган. Ал-Оқилий фикрича чой захарли моддаларнинг кушандаси, антидоти ва у организмга қувват беради, иштахани очади, бош оғриғини қолдиради. Чой оғизни бемаза ҳидлардан тозалаб, вино, саримсоқ ҳидларини йўқотади. Бундан ташқари муаллиф чойнинг баъзибир зарарли таъсирини қамайтириш мақсадида уни ширинликлар ва сут аралашмаси билан кўшиб ичишни тавсия қилади.

Ҳозирда ҳам аҳоли ўртасиде энг яқин дўстларига, қариндошларига "бир пиёла чой ичиб кетинглар" ибораси қўлланилиши бежиз эмас.

Чойни жуда қайноқ ичиш организмга зарар. Бир ҳамкасбимиз меъда ракига чалиниб қолганлигининг сабабини билмасдан қайноқ чойни ичиб қўйганлиги ва уни оғиздан қайтариб ташлаш ноқулай эканлигини таъкидлаганлиги гувоҳи бўлганмиз.

Жуда қайноқ бўлмаган чойни овқатдан кейин ичилса овқат тез ҳазм бўлишини олимлар таъкидлайдилар.

Чойхўрлик жиҳатидан Ўрта Осиё аҳолиси фақат англияликлар билан рақобат қилишлари мумкин. Н. Амосов (1978) чойни ширинликлар, мевалар, сабзавотлар билан бирга суткасига 2,5 ҳатто 3 литргача ичиш мумкинлигини ёзади. Йоглар ҳам чойни ичиш энг яхши фазилат эканлигини таъкидлашади.

Шуни таъкидлаш лозимки, Ўтган асрнинг 80-йилларида собиқ Иттифоқ даврида чойхоналарга бориш ва у ерда чойхўрлик қилишни буйруқ билан тақиқлашди, чойхоналарни буздириб ташлашди.

Мустақиллик йилларда қадимги урф-одатларимиз тикланди. Ҳозир бир маҳаллада, кўчалар ва гузарларда ажойиб чойхоналар нуроний отахонларимиз ва ёшларимиз учун хизмат қилади. У ерда аҳоли дунёдаги хабарлардан, Республикаимиздаги янгиликлардан хабардор бўладилар, муҳим масалаларини ҳамроҳлари билан ҳал қиладилар ва ҳордиқ чиқарадилар.

Фарғона водийси, Қашқадарё ва Сурхондарё воҳаси, Бухоро, Самарқанд ва Жиззах шаҳарларини чойхоналарсиз тасаввур қилиш қийин.

Яна шу нарсани таъкидлаш лозимки, Ўзбекистоннинг барча ҳудудларида наҳорги ошда палов билан бирга чой ичиш одат тусига кирган. Бу яхши одат, бироқ баъзи кишилар тўйхонада хизматкорга улар чой ичмаслиги ва қайноқ сувни чойнақларда келтиришини буюрадилар. Бу аввало мезбоннинг одобсизлигини билдиради. Чунки, фақат қайнаган сув ичишга одатланган инсонлар суткада бир марта бир икки пиёла ичишса ҳеч нарса йўқотишмайди ва атрофдагиларни ҳам безовта қилишмайди.

Ҳа, чойхўрлик-маданият, чойхонада ўтириш ва чой ичиш одоби ҳам ўзига хос бўлиб бунга амал қилмоқлик лозим.

Дилдора КЎЧҚОРОВА,
Биология фани ўқитувчиси
Дилшод АСАДОВ,

Биология йўналиши 3-босқич талабаси

Институт талабалари жамоада ўтказиладиган турли тадбирларда фаол иштирок этиб, қизиқарли сахна кўринишларини намойиш этадилар.

Суратда: мусиқий таълим йўналиши талабалари сахнада. Х. Носиров сурати.

Шеърят гулистани

ОТАМ АЙТГАНЛАРИ

Асло ранжима жоним болам!
Бу дунё азалдан бевафо.
Бекорга йиглама, гам чекма,
Дардлар бор унга йўқ ҳеч даво.

Ифвогар дўстман деб қаршингда,
Эрта-ю кеч қилса жон фидо.
Фитначи у ишонма асло,
Бошинга солур кўп жабру-жафо.

Дунёда кўп хасадгўй кимса,
Пойлар ҳар босган изингни.
Топажак ахтариб ками-кўст,
Ҳайлаб сўзла ҳар бир сўзингни.

Айтаверсам адоси бўлмас,
Дардлар бисёр менинг кўксимда.
Бироқ дунё шундоқ экан деб,
Болам бундан асло ўксима.

Қора ниятли кимсалардан,
Кутмагил ҳеч қачон диёнат.
Ёнингда дўстим деб юрганнинг,
Қилар бир кун сенга хиёнат.

Мағрур бўл, зийрак бўл ҳар вақт,
Жоҳилларга қилмагин шафқат.
Илм, заковат бўлсин курулинг,
Эзгулик-ла яшагин фақат!

АДОЛАТ ИЗЛАСАНИГ (Шогирдга)

Авалло танинг соғ, кўнглинг шод бўлсин,
Келганлардан гиналаринг йўқ бўлсин.
Талабага берар илминг кўп бўлсин,
Жиззахим деб жонни фидо қилолсанг?!

Ўғилни ўғлим де, қизларни қизим,
Доим қизик ўтсин ҳар бир маърузанг.
Офарин десин қатнашган талабанг,
Жиззахим деб жонни фидо қилолсанг?!

Устозга толиб, толибга устозсан,
Мухтарам, меҳрибон, мунис онасан,
Элим деб ўт каби куйиб ёнгайсан,
Жиззахим деб жонни фидо қилолсанг?!

Зийрак бўл, эзгулик-ла яша фақат,
Таъмагирилик-офат, сенга бўлсин ёт.
Оғир дамда сўзларимни этгин ёд,
Жиззахим деб жонни фидо қилолсанг?!

Талабани эшит, қараб раъйига,
Қаердансиз? Жиззахда одат, сўрама.
Не фарқ бор отаси ким ё Тўрама,
Жиззахим деб жонни фидо қилолсанг?!

Адолат сенгадир ягона чора,
Фан чўққиси сари ўрла тобора.
Тўғри сўзни айтгин мудом ошқора,
Жиззахим деб жонни фидо қилолсанг?!

Ишдан қолма, мудом қилгин ҳаракат,
Ёлқов талабага ҳеч қилма шафқат.
Иқтидорли сендан топсин шарофат,
Жиззахим деб жонни фидо қилолсанг?!

Иш жойингни доим озода сақла,
Факультет шавнин, жамоангни ёкла.
Ота-оналар ишончини оқла,
Жиззахим деб жонни фидо қилолсанг?!

Саиджон ЭСОН,
Табиатшунослик факультети доценти.

ЮРТИМ БАЙРАМИНГ МУБОРАК

Гўзал Ўзбекистон, азиз ватаним,
Сени ололмайди ҳеч қандай ганим!
Бепойён боғларингда улғайди таним,
Озодлик байроғин асрашим тайин.

Муस्ताқил юртимсан, буюк юртимсан,
Чаманлар боғларга, тўлиқ юртимсан,
Мухаббат муҳрга бўлиқ юртимсан,
"Юртим" деган юртбошининг юртисан.

Муस्ताқиллик чечагини ундирган,
Етмиш йиллик истибодни синдирган,
Юрт бошига ҳумо қушин кўндиргансан,
"Юртим!" деган юртбошининг юртисан.

Севара НИЗОМИДИНОВА,
Бошланғич таълим ва СТИ йўналиши 2-босқич
талабаси

ЁЗ

Ёзнинг уч ойи энг иссиқ кун,
Куйдиради ҳаттоки энг қоронғу тун.
Дарахларга боқаман сассиз, садосиз,
Баъзан эсар шамол майин садосиз.
Лек бузар бу сукунатни биргина овоз,
У ҳам бўлса мусича-майин хушовоз.

Дилобар ШЕРМАТОВА,
Бошланғич таълим ва СТИ
йўналиши 207-гуруҳ талабаси

ҲИКМАТЛАР

Одамнинг энг бахтли вақти — бошқаларга эзгулик қилган онларидир.

Қилинган яхшиликнинг офати — яхшилик қилдим, деб мақтаниб юришдир.

Ўқиш билан тушуниш бир хил эмас. Тушунмасдан ўқиган киши ўқишдан талаб этилган мақсадга хизмат этмаган кишидир.

Тентакликнинг энг зарарлиси вақтни зое этишдир.

Эртаси кун қайғуга сабаб бўладиган бугунги шодликнинг маъноси йўқ.

Идишнинг чиройлилигида ҳикмат йўқ, гап-унинг ичидаги нарсасидадир.

Яхшилик кўлингдан келмаса ёмонлик қилишдан сақлан.

Қозоғга ёзилиб қолган яхши ном тамом бўлмайдиган умрдир.

ТАЛАБАЛАРГА ТОПШИРИҚ

Газетамизнинг деярли ҳар бир сониде «Табиат ва инсон» рукни остида иқтидорли талабаларнинг мақолаларини эълон қилиб бормоқдамиз. Бунда Биология йўналиши талабалари ўзларининг ўқимли мақолалари билан қатнашиб келмоқдалар.

Хўш, юқоридаги расмда кўриб турганингиз қандай ўсимлик?
У қаерларда ўсади ва қандай хусусиятларга эга? Шу ҳақда ёзилган мақолаларни газетамизнинг навбатдаги сонларида эълон қиламиз.

Бош муҳаррир: Абдукарим ШАРИПОВ

Редакцияга келган хатлар таҳлил этилмайди ва муаллифларга қайтарилмайди.

Муаллифлар фикри тахририят нуқтаи назаридан фарқлиниши мумкин.

Газета Жиззах вилоят Матбуот ва ахборот бошқармасида 2006 йил 26 декабрда 06-017 рақами билан рўйхатга олинган.

Босишга топширилган вақти — 19.00
Топширилди — 18.00
Навбатчи: М. Абдуллаев

«Умумий психология» кафедраси мудири Ё.Алимқулов (ўртада) ёш ўқи-тувчилар билан компьютер саводхонлиги бўйича ўзаро суҳбат қилмоқда. Т.Турдиев сурати.

РАНГИН ДУНЁ

ДУНЁ ХАЛҚЛАРИНИНГ ТҲЙ МАРОСИМЛАРИ

Германияда тўй кунига бир-икки кун қолганида келин-куёвнинг яқинлари келиннинг уйи остонасида йиғилиб, чинни ёки сопол идишларни ерга уриб синдиришади. Айтишларича, синик бўлақлар қанча кўп бўлса бахтли онлар шунча кўп бўларкан.

Французларнинг тўй маросимини бир жиҳати борки, у фақат шу миллатнинг ўзигагина хосдир. Аввало, тўй совғалари ҳақида гапирадиган бўлсак, улар пул ёки сюрпризни афзал кўришмас экан. Келин-куёв дўконларни айланиб тўйга қандай совға олишини қозоғга ёзиб рўйхатини ота-онасига топширади. Келин ва куёв тузган рўйхатдаги совғаларни қариндошлар харид қилиб, тўйдан бир кун аввал уни юборишаркан. Қарангки, ёш оилани турмуш анжомларини таъминлашда барча яқинлари бирдек ёрдам бераркан.

Швецияда тўй маросими ибодатхонада бошланади. Рўйхатдан ўтилганидан сўнг остонада келин-куёвнинг боши узра дон сочишади.

Тунисда никоҳ маросими етти кун давом этади. Мана шу етти кун ичида етти хил маросим бўлиб ўтади. Шулардан бири келиннинг қўлини хина билан бўяш бўлиб, у ҳам омад рамзи ҳисобланади, ҳам сеҳр-жодудан асрайди.

Таиландда тўй маросимлари гўзал табиат кучоғида, жуда чиройли гуллар билан безатилган қошонада ўтказилади. Эрта тонгдан миллий куй билан тўй таратқилиб бошланиб, келин-куёв ибодатхонага йўл олади. Тўй маросимида иштирок этаётган энг кекса киши деярли гулчамбарлар билан кўмиб ташланган келин-куёвнинг қўлига сув теккизади-да уларни "эр-хотин" деб эълон қилади. Таиландликлар никоҳ тўйларини асосан август ойи (улар учун энг мақбул ой)да ўтказишади.

Қадимги римлик келинлар фатаси остида бир кучоқ гулни ушлаб юришган. Никоҳ маросими ўтказиладиган ибодатхона эшиқларига ипак тасма бойлаб қўйилиб, келин-куёв устидан апельсин гули ва атиргул барглари сочишган. Италияда апельсин гули — бахт, атиргул эса муҳаббат рамзи ҳисобланиб, бу анъана ҳозирга қадар сақланиб қолган.

Венгрияда бутун қишлоқ тўй маросимида иштирок этади. Қишлоқ аҳли келинни куёвнинг уйига кузатиб қўйишади. Венгриялик куёв келинга танга солинган халтача совға қилади, келин эса етти рўмолчани тақдим этади. Шунингдек, венгриялик келинларнинг тўй кунини "танго рақсини" ижро этиши ҳам анъанага айланган.

Норвегияда келин-куёв тўй кунини эшик рўпарасига иккита арча экиши неча йиллардан буён урф бўлиб келмоқда. Келин тўй маросимида ҳар бир меҳмонга бир бўлак пишлоқ кесиб беради. Меҳмонлар пишлоқнинг кесилганига қараб келиннинг ақл-фаросати ва уй юмушини эплашига баҳо беришаркан.

Бельгияда йигит кизнинг қўлини сўраб борганида, унинг деразаси тагига қайин дарахтини экаркан. Қиз турмушга чиқишга рози бўлса, йигитни ширинлик билан меҳмон қилади.

Ҳиндистонда ҳам тўй маросими жуда чиройли ва ўзгача ўтади. Тўй охирида келиннинг ақаси келин-куёвнинг устидан гул барглари сочиши одат, тусига кирган. Бу билан у ёш оилани ёмонликни қайтарган ҳисобланади.

Никабар оролларида эса агар йигит уйланмоқчи бўлса кизнинг уйида олти ой ёки бир йил давомида "кулчилик" қилиб, нима хизмат буюрса шуни бажараркан. Бу вақт ичида қиз йигитга турмушга чиқиш ёки чиқмаслигини ҳал қилади. Тўй кунини келин-куёв ҳар хил гул ва ўсимликлардан тўқилган либосни кийиб, марвариддан гулчамбар тақиб юриши лозим экан.

Жанубий Африка Республикасида ёшлар бахтли бўлиши учун ота-она уйдан олов олиб келин-куёв уйида ёки анъанага айланган.

ZIYO CHASHMASI

МУАССИС:

Абдулла Қодирий номидаги
Жиззах давлат педагогика
институтини

Манзил: Ш.Рашидов шоҳ кўчаси,
Абдулла Қодирий номидаги Жиззах
Давлат педагогика институтини.

«Zamin Print» МЧЖ босмахонасида офсет усулида 6000
нускада босилди. Манзил: Жиззах шаҳри, Сайилжойи
кўчаси, 4-уй. Буюртма № 324. Shaki- A-3.